

О. М. Матрос, аспірант,
Державна академія статистики,
обліку і аудиту Держкомстату України

ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Довгий час у вітчизняній економічній літературі не згадувалося визначення фінансових інструментів.

В Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок» під фінансовими інструментами розуміють цінні папери, строкові контракти (ф'ючерси), інструменти грошового обігу, відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) у разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу чи фондового індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курскові та відсоткові опціони) [1].

Розрізняють інструменти грошових ринків і інструменти ринку капіталів. Так само під терміном «фінансові інструменти» розуміються різні форми короткострокового і довгострокового інвестування, торгівля якими здійснюється на фінансових ринках.

А. С. Аблов дає наступне визначення фінансових інструментів: «фінансові інструменти — це звичайні договірні відносини двох або декількох осіб, в результаті яких у одних виникають фінансові активи, в інших — фінансові зобов'язання або пайові цінні папери, пов'язані з капіталом» [2, с. 5].

На відміну від міжнародних стандартів, в яких подаються визначення всіх ключових категорій фінансового ринку, система нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні обмежується лише визначенням фінансових інвестицій, причому далеко не найкращим.

Відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємства» фінансові інвестиції — це господарська операція, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів.

Згідно із П(С)БО 2 «Баланс» фінансові інвестиції — це активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку

(відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора [3].

В. Г. Федоренко дає своє визначення фінансовим інвестиціям — це вкладання коштів у фінансові інструменти (активи), серед яких превалюють цінні папери [4].

Для цілей обліку, аналізу й планування фінансові інвестиції групуються за окремими ознаками.

Придбані цінні папери залежно від мети інвестування, терміну перебування на підприємстві та ліквідності поділяють на довгострокові й поточні фінансові інвестиції.

Такий поділ інвестицій не має чітко визначених законодавчих критеріїв, але таке розмежування вкладень на сьогодні суттєве, тому що вони по-різному відображаються в обліку й звітності. Чіткого визначення критеріїв такого розподілу інвестицій у національних П(С)БО немає, тому під час вибору методів первісної та подальшої їх оцінки в обліку й звітності слід керуватися пунктами 17 та 33 П(С)БО 2, в яких зазначається, що в балансі за рядком «Довгострокові фінансові інвестиції» відображаються фінансові інвестиції на період понад один рік, а також такі, що не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент, а за рядком «Поточні інвестиції» — фінансові інвестиції терміном до одного року.

Іншою проблемою є мінливість вітчизняного законодавства: не встигнувши набути чинності, документи об'єктивно застарівають. Вже сьогодні П(С)БО 13 залишило поза увагою такі фінансові інструменти, як опціони, варанти, свопи, ф'ючерси. Адже ринок цінних паперів не стоїть на місці, а динамічно розвивається, породжує нові форми фінансових взаємин, що у вказаних обставинах вимагає постійного внесення поправок до нормативної бази, яка і без того знаходиться в стані перманентного реформування.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»// Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 31. — Ст. 268.
2. *Аблов А. С., Беззуб'як М. Й.* Фінансові інструменти, забезпечення конкурентоспроможності в інституційній моделі. — К.: Арістей, 2006. — 220 с.
3. П(С)БО 2 «Баланс»: Затвердж. наказом МФУ
4. *Федоренко В. Г.* Інвестознавство: Підручник. — 3-тє вид., доповн. — К.: МАУП, 2004. — 480 с.